

PROTOKOLL

fra møte i Fylkesstyret Nord-Trøndelag

Møtedato	27.01.2015	Vår dato: 28.01.2015
Møtetid	10:00-15:30	Utvalgssekretær Nord-Trøndelag Bondelag
Møtested	Steinkjer	Telefon

Sak 14/01290

Som medlemmer møtte:

Asbjørn Helland, Borgny Kjølstad Grande, Trond Hodne, Erik Melting, Kristin Kjølen, Johan Kristian Daling, Sigmund Johansen, Line Klausen

Forfall:

Som varamedlem møtte:

Til behandling:

Faste saker :

- 1/2015 Godkjenning av innkalling og saksliste
Vedtak: Godkjent
- 2/2015 Godkjenning av protokoll
a) Protokoll fra styremøte 8. desember 2014
Vedtak: Godkjent
- 3/2015 Siden sist / åpen post
a) BSE-situasjonen v/Asbjørn
b) Landbruksforum v/Asbjørn
c) Trøndelagsmøte v/Asbjørn
d) Mat og Landbruk, og Fylkesledersamling v/Borgny
e) Organisasjonssjefssamling v/Marit
f) Møte i rovdyrutvalget og omstilling v/Borgny
g) Forskningsformidling v/Borgny
h) Grønn forskning v/Asbjørn
i) Kornkonferansen v/Johan Kristian
j) Årets lokallag, innspill
k) Produksjonstilskudd

Vedtak: a)-c) Til orientering d) og e) Tre prioriterte saker: Artikkel 19, jordbruksoppgjøret, konsesjonsloven f)-k) Til orientering

4/2015

Medlemsoversikt

Medlemsutvikling 2014 (Per 31.12.2014)								
Fylke	Pr. 31.12.2013	Pr. 31.12.2014	Endring	Nye	Total avgang	Døde	Annen endring	% vis endring
ØSTFOLD BONDELAG	4 588	4 656	68	252	175	21	9	1,5 %
AKERSHUS BONDELAG	4 891	4 942	51	356	265	26	40	1,0 %
HEDMARK BONDELAG	5 330	5 410	80	335	226	34	29	1,5 %
OPPLAND BONDELAG	5 508	5 559	51	314	227	41	36	0,9 %
BUSKERUD BONDELAG	3 756	3 770	14	188	161	25	13	0,4 %
VESTFOLD BONDELAG	3 155	3 176	21	174	139	21	14	0,7 %
TELEMARK BONDELAG	1 677	1 667	-10	89	89	9	10	-0,6 %
AUST-AGDER BONDELAG	935	955	20	76	52	10	4	2,1 %
VEST-AGDER BONDELAG	1 170	1 162	-8	46	54	7	0	-0,7 %
ROGALAND BONDELAG	6 350	6 377	27	313	269	19	17	0,4 %
HORDALAND BONDELAG	3 634	3 649	15	200	170	23	15	0,4 %
SOGN OG FJORDANE BONDELAG	3 780	3 751	-29	165	164	22	30	-0,8 %
MØRE OG ROMSDAL BONDELAG	3 334	3 323	-11	169	154	18	26	-0,3 %
SØR-TRØNDELAG BONDELAG	4 238	4 225	-13	233	221	23	25	-0,3 %
NORD-TRØNDELAG BONDELAG	5 072	5 090	18	243	209	29	16	0,4 %
NORDLAND BONDELAG	2 809	2 842	33	212	165	11	14	1,2 %
TROMS BONDELAG	907	927	20	77	48	6	9	2,2 %
FINNMARK BONDELAG	325	346	21	45	20	0	4	6,5 %
Per 31.12.2013 og 31.12.2014	61 459	61 827	368	3 487	2 808	345	311	0,6 %

5/2015

Invitasjoner/møter/arrangement

- Landbrukspolitisk møte 5.februar
- Årsmøte NTBU 14. februar
- Årsmøte NTBK 14. mars
- Jubileum Ytterøy Bondelag 100 år 7. mars

Vedtak: a) til orientering b) Trond deltar c) Sigmund deltar d) Kristin deltar

6/2015

Media

Situasjonsrapport og diskusjon om muligheter fremmover.

7/2015

Fylkeskontoret informerer

- Innspill fra Frosta Landbrukslag: Jordleiekontrakter
- Innspill fra medlem om lastsikring

Vedtak: a) Orienterer Frosta landbrukslag om at deres brev er sendt som innspill til arbeidsgruppe i Landbruksdepartementet der Erlend S. Daling sitter. Henviser også til tilrettelegging lagt fram fra Frosta kommune, som løsning.

b) Sikkerhet på vei og lastsikring videresendes Norges Bondelag i og med at dette gjelder hele landet. Innspill om holdningskampanje.

Anne Grete Rostad kom og orienterer om Kompetanseløft trøndersk landbruk.

Saker til behandling

1/15 14/01255-1 Strategi- og arbeidsplan 2015

Vedtak

Styret har diskutert strategi- og arbeidsplan 2015. Ut fra diskusjonen i styret utarbeider administrasjonen forslag til strategi- og arbeidsplan for 2015, som legges frem for styret på neste styremøte.

Saksutredning

Under ligger strategi- og arbeidsplan for 2014.

Den legges fram for styret som grunnlag for diskusjon for nest års strategi- og arbeidsplan. Strategi- og arbeidsplanen skal vedtas på årsmøtet.

Administrasjonen foreslår følgende endringer som følge av tidligere diskusjoner og vedtak i styret:

- Økt fokus på matsikkerhet og forbrukerperspektivet bør vurderes tatt inn.
- Opprette og bruke det nye rovdyrutvalg bør tas inn.
- Felles ledermøte med Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal, samtidig med samvirke.
- Ungebønder kurs har vi blitt enig om å arrangere annen hvert år. Dvs det blir ikke et slikt kurs i vinter.
- Agrisjå er det heller ikke i 2015.

Hovedmål:

- Økt matproduksjon på norske ressurser.
- Utvikle organisasjonen.
- Bidra til økte preferanser for norsk mat.

Mål 1: Økt matproduksjon på norske ressurser	
Tiltak 1: Påvirke landbrukspolitikken	
Oppgave	Beskrivelse:
Påvirke politikerne i Nord-Trøndelag	Fylkeslaget skal ha tett kontakt med; a. Representanter i Regjering b. Støttepartiene c. Stortingspolitikkerne

	d. Fylkespolitikkerne Oppfordre lokallagene til politisk kontakt i sine kommuner. Aktiv bruk av Facebook og twitter.
Synliggjøre konsekvensene av regjeringas politikk	Bruk media aktivt for å synliggjøre konsekvenser av regjeringas politikk og ønsket politikk
Bidra til at flere snakker landbrukets- og matproduksjonens sak.	Tett samarbeid med NNN, LO, NHO og samvirke
Påvirke Norges Bondelag	Gjennom dialog påvirke styret i Norges Bondelag.
Tiltak 2: Trygge situasjonen for beitenæringa	
Oppgave	Beskrivelse
Arbeide for redusert bestandsmål for bjørn	Arbeide politisk for gjenopptagelse av rovviltforliket ang. bestandsmål for bjørn.
Arbeid med politikker og forvaltning for å endre forvaltningspraksis innenfor rovviltforliket	Arbeid for uttak av rovdyr før beitesesong.
Implementere Krokandomen	Bidra til at erstatninger betales ut i hht. Krokandommen.
Tiltak 3: Økt kompetanse	
Oppgave	Beskrivelse
Gjennomføre prosjektet Kompetanseløft trøndersk landbruk	Ha en aktiv rolle i kompetanseløftet og bidra til at dette kommer næringa til gode.
Tiltak 4: Måltrettet aktivitet mot ungdom	
Oppgave	Beskrivelse
Ungdomsutvalget	Videreutvikle aktiviteten i ungdomsutvalget
Unge Bønderkurs	Utvikle og gjennomføre ungebønderkurs sammen med Samvirket

Mål 2: Utvikle organisasjonen	
Tiltak 1: Bidra til god drift i lokallagene	
Oppgave	Beskrivelse:
Være en inspirasjonskilde for og bygge kunnskap i lokallagene	Gode program og god dialog med lokallagene på: <ul style="list-style-type: none"> • Årsmøtet i Nord-Trøndelag Bondelag • Ledersamling • Regionmøter God dialog med lokallagene via <ul style="list-style-type: none"> • Fadderlag • Deltagelse på årsmøter/medlemsmøter

	Arrangere kurs/møtepunkt for nye tillitsvalgte.
Bidra til at lokallagene bruker Min side	Bidra med informasjon
Bidra til at lokallagene synes i media.	Inspirere til og bidra med kunnskap og hjelpemiddel for å komme i media.
Tiltak 2: Økt medlemstall	
Oppgave	Beskrivelse
Verveutvalget	Verveutvalget skal oppfordre og legge til rette for verving i lokallagene. Videreutvikle arbeidet i verveutvalget
Vervekvelder	Arrangere vervekvelder i hele fylket
Agrisjå	Ha fokus på medlemsfordeler og verving på stand Agrisjå.

Mål 3: Bidra til økte preferanser for norsk mat	
Tiltak 1: Bygge kunnskap om og tillit til norsk mat	
Oppgave	Beskrivelse:
Bygge kunnskap om norsk/trøndersk mat i media	Lage godsaker og tilby media stoff og vinklinger. Aktiv bruk av Facebook og Twitter
Oppfordre lokallagene til aktiviteter rettet mot skolene	Bidra til viderutvikling av landbruksspillet.
Oppfordre lokallagene til flere Åpen Gård arrangement.	Bygge et mentalt importvern, ved at nordtrønderen etterspør og velger norske varer.
Tiltak 2: Bygge forståelse for behovet for økt matproduksjon i verden og Norge	
Oppgave:	Beskrivelse:
Bygge kunnskap om behovet for økt mat.	Tilby media stoff om dette. Aktiv bruk av Facebook og Twitter.

**2/15   14/01123-3   Jordbruksforhandlingene 2015 - innledende
diskusjon fylkesstyret**

Vedtak

Administrasjonen utarbeider forslag til diskusjonsnotat med utgangspunkt i saksframlegget og diskusjonen i styret.

Saksutredning

Nord-Trøndelag Bondelag innleder drøftinger angående utarbeiding av diskusjonsnotat om innspill til jordbruksforhandlingene 2015.

Politisk bakgrunn – regjering og samarbeidspartiene

Jordbruksforhandlingene 2014 var de første med ny Regjering som forhandlingsmotpart. Regjeringens tilbud i forhandlingene var beregnet å gi prosentvis lik inntektsvekst som gjennomsnittslønsmottakeren i 2015 (3,5%). Kronemessig ville tilbudet i gjennomsnitt gitt 7000 kroner dårligere inntektsmuligheter sammenlignet med andre grupper. I tillegg hadde tilbudet betydelig strukturinnretning, hvor store produsenter ble prioritert sterkt. Forhandlingene endte i brudd. Organisasjonene slo fast at inntektsramma (priser og tilskudd) var for lav til å kunne styrke næringas samlede lønnsomhet og bidra til å nå Stortingets mål om å øke matproduksjonen.

Deretter ble det reelle politiske drøftinger i Stortinget. Det ble gjennomført høring i Næringskomiteen, før det ble innledet forhandlinger mellom Regjeringspartiene og samarbeidspartiene Venstre og KrF. Dette resulterte i en avtale mellom de fire partiene, som fastsatte ny ramme for jordbruksoppkjøret 2014. Det ble lagt inn 250 millioner kroner mer i budsjettmidler ift tilbudet, og en del av de mest strukturdrivende endringene i tilbudet ble reversert. Men hovedtrekkene i Regjeringens tilbud ble liggende fast, noe også Statsråden framholdt etterpå. Avtalen KrF og Venstre inngikk var viktig i og med at den reverserte kutt i budsjettstøtten og bremsa noe av Regjeringens strukturdrivende forslag. Avtalen viste at Regjeringens linje ikke hadde flertall i Stortinget. Avtalen gir imidlertid også føringer for de kommende jordbruksoppkjørene.

Utdrag fra avtalen:

”Avtalepartene (heretter samarbeidspartiene) ønsker å legge til rette for et miljøvennlig, bærekraftig og fremtidsrettet landbruk med både store og små bruk i hele landet. Det er et mål at norsk landbrukspolitik skal stimulere til økt matproduksjon med intensjon om økt selvforsyning, blant annet av hensyn til norske forbrukere og av beredskapshensyn. Jordbruket bidrar til andre viktige samfunnsgoder enn mat, slik som ivaretagelse av norsk kulturlandskap, reiseliv og spredt bosetting. Vilåårene for drift er forskjellige i ulike deler av landet. Samarbeidspartiene mener derfor at det må opprettholdes en differensiering i virkemidlene, som legger til rette for en variert bruksstruktur og sikrer bærekraftig produksjon på jordbruksarealene i hele landet. For samarbeidspartiene er eiendomsretten

og bøndernes rammevilkår til å drive næringsvirksomhet viktig. Samarbeidspartiene er enige om å styrke bruk som har ressursgrunnlag til å være heltidsbruk, samtidig som variert bruksstruktur i hele landet opprettholdes. Samarbeidspartiene har på denne bakgrunn funnet grunnlag for å foreta visse justeringer av strukturprofilen som lå i proposisjonen. Det legges til rette for et enklere virkemiddelsystem som opprettholder en variert bruksstruktur.”

”Samarbeidspartiene viser til at avtalepartene i Samarbeidsavtalen var enige om at avtaleinstituttet i landbruket opprettholdes, og at det skal legges vekt på forutsigbarhet og reformer som kan gi økt lønnsomhet. Samarbeidspartiene understreker at forhandlingsinstituttet ligger fast, og at det for kommende oppgjør er avgjørende at instituttet ikke undergraves. Framtidige oppgjør bør følge vanlig praksis ved at Stortinget slutter seg til landbruks- og matdepartements proposisjon om jordbruksoppgjøret, og ikke er gjenstand for forhandlinger i Stortinget. Samarbeidspartiene er enige om at statens tilbud til fremtidige jordbruksoppgjør skal være i tråd med de føringene som ligger til grunn i innstillingen til dette årets jordbruksoppgjør og innstilling 8 S (2013-2014).”

”Samarbeidspartiene er enige om at statens tilbud skal sikre landbruket forutsigbare rammevilkår som kan bidra til at næringens samlede lønnsomhet kan bedres i årene som kommer. Det er avgjørende at utøverne i landbruket skal kunne ha en inntektsutvikling på linje med andre grupper.

Samarbeidspartiene er enige om at regjeringens forslag til Stortinget sikrer jordbruket en gjennomsnittlig inntektsvekst på linje med andre grupper fra 2014-2015, og er i tråd med gjeldende inntekstmålsetting. Samarbeidspartiene har funnet grunn til ytterligere forbedringer i inntektsmulighetene for årets jordbruksoppgjør, for blant annet å styrke grunnlaget for rekruttering til næringen og økt matproduksjonen.”

Kommende forhandlinger

Det vil sannsynligvis fortsatt være svært krevende å inngå avtale med Regjeringen. Enkelte har argumentert for å inngå avtale for å sikre kommunikasjon med statsråden og Regjeringen. Det synes imidlertid som det er vanskelig å få en landbrukspolitisk diskusjon med Regjeringen basert på konsekvensvurderinger og faglighet.

Et annet argument som er brukt er at det er nødvendig å inngå avtale også med denne Regjeringen for å unngå å undergrave forhandlingsinstituttet. For Bondelaget må det imidlertid være tilbudenes innhold som avgjør om det er aktuelt å inngå avtale eller ikke. Støtteavtalen med KrF og Venstre slår fast at forhandlingsinstituttet ligger fast. KrF og Venstre har skrevet under på at de ikke skal gripe inn i Stortinget slik det ble gjort i 2014. Det betyr at de i prinsippet forplikter seg til å stemme for en fremlagt proposisjon i Stortinget, uavhengig av om det er avtale eller brudd. Det som forplikter Regjeringen er formuleringene om at framtidige tilbud skal være i tråd med føringene som ligger til grunn for det endelige resultatet i Stortinget i fjorårets jordbruksoppgjør. Det store spørsmålet er imidlertid hvilken linje Regjeringspartiene vil legge seg på ift samarbeidspartiene på landbruksområdet.

Dersom Bondelaget inngår en dårlig avtale, vil det være Bondelaget som må stå til ansvar for resultatet overfor egne medlemmer og næringen. Inngåelse av avtale vil fjerne det politiske trykket på samarbeidspartiene, som vi ser har en krevende situasjon i sitt samarbeid med Regjeringen på flere områder. Ved brudd vil de hvert år måtte ta belastningen med å stemme

for Regjeringens tilbud. Dette vil være svært utfordrende for KrF, dersom Regjeringen til en viss grad viderefører linjen fra tilbudet de la fram i 2014. Det vil også være belastende for Venstre. En vedvarende konflikt med landbruket vil, sammen med en rekke andre politikkområder, redusere samarbeidspartienes støtte til Regjeringen. Dette vil øke sannsynligheten for at samarbeidet vil opphøre, eller at Regjeringen i langt større grad må imøtekomme KrF og Venstre i landbrukspolitikken.

Grunnlag for forhandlingene

Det foreligger ennå ikke noe grunnlagsmateriale (inntektstall) for forhandlingene. Det er usikkert hvordan det reduserte rentenivået påvirker tallene. Faktiske tall for 2013 viser langt dårligere inntektsutvikling enn forutsatt i tidligere jordbruksforhandlingene. Jordbruket har tidligere trukket kompensasjon for negativt overheng inn i forhandlingene, men det er utenkelig at sittende Regjering vil ta hensyn til dette.

Bakteppet nasjonalt og internasjonalt for forhandlingene er for så vidt relativt likt som i fjor, hvor behovet for å øke norsk matproduksjon basert på norske ressurser for en økende norsk befolkning er helt sentralt. Klimaendringene gir økt ustabilitet i klodens produksjonsevne av mat, den faktiske produksjonsevnen går ned. Europeisk økonomi står på ny overfor store utfordringer. I Norge kan utviklingen tyde på at oljeøkonomien er over toppen, noe som strengt tatt skulle øke behovet for å satse på annen innenlandsk verdiskaping. Landbruket med foredlingsindustrien er som kjent den største fastlandsindustrien i Norge.

Det vil være helt sentralt å stå fast på helhetstenkinga i landbrukspolitikken, for å bevare virkemidlene som bidrar til et landbruk med variert bruksstruktur over hele landet. Dette er avgjørende for å sikre utnyttelse av jordressursene der de faktisk ligger. Sittende Regjering har uttalt målsettinger om produksjon for å sikre beredskap, men legger i praksis liten vekt på om denne maten er produsert på grunnlag av norske ressurser. Legitimiteten til norsk landbruk er i stor grad basert på at det utnytter våre naturgitte ressurser over hele landet. Tollvernet må sikres. Distrikts- og strukturvirkemidlene må videreføres /styrkes. Kanaliseringspolitikken må videreføres.

Fjorårets innspill til Norges Bondelag

I det videre er fjorårets innspill fra Nord-Trøndelag Bondelag gjengitt. Dette som grunnlag for diskusjon;

1. Hovedprioriteringer

Nord-Trøndelag Bondelags hovedprioriteringer til årets jordbruksforhandlinger er:

- a. Sikre lønnsomhet for å øke matproduksjonen basert på norske ressurser i hele landet.*
- b. Sikre god økonomi i distriktslandbruket for å nå mål om økt produksjon.*
- c. Styrking av investeringsvirkemidler.*

Jordbruk er den viktigste næringa i Nord-Trøndelag, målt i verdiskaping og

sysselsettingseffekt. En landbrukspolitikk som gir gode inntektsmuligheter for næringa og et aktivt jordbruk med variert bruksstruktur er avgjørende for Nord-Trøndelags utvikling.

Ny regjering har lagt til grunn viktige målsettinger om økt matproduksjon i Norge i sin Regjeringsplattform. For å kunne nå de ambisiøse målsettingene om økt selvforsyning er det helt avgjørende å videreføre en aktiv landbrukspolitikk også framover, som utnytter våre produksjonsressurser over hele landet i. Landbruksmelding nr 9 ”Velkommen til bords” ligger til grunn, og målsettingene må oppfylles av den nye regjeringen.

Det er imidlertid grunn til å tro at jordbruksforhandlingene i 2014 vil skille seg fra oppgjørene med den rød-grønne regjeringen. Det vil trolig bli større drakamp både om rammen og fordelingen av midler, og regjeringen har signalisert at forenkling av regelverket, virkemiddelapparatet og støtteordningene bør være en del av drøftingene. Næringskomiteen skriver imidlertid i sin innstilling til budsjettet for 2014: « *Komiteen viser til at det er bred enighet om at lønnsomheten i norsk landbruk må styrkes, og at dette kan gjøres både ved økt inntekt og lavere utgifter.* »

Nord-Trøndelag Bondelag mener derfor det er av største viktighet at Bondelaget i sitt krav til årets jordbruksforhandlinger står på samme linje som tidligere år ift behovet for å styrke lønnsomheten i jordbruket.

Næringens behov for bedre lønnsomhet og forutsigbare rammebetingelser er ikke endret som følge av ny regjering. Produktivitetsframgangen har vært betydelig i landbruket, og landbruket må få beholde produktivitetsgevinsten. Inntektsgapet må tettes. Nord-Trøndelag Bondelag mener lønnsomheten må bedres gjennom en videreutvikling av inntektspilarene:

- Markedsinntekter, budsjettstøtte og skatte- og avgiftspolitikken.
- Markedsbalansering, tollvern og matkjede makt

Nord-Trøndelag Bondelags hovedprioriteringer er:

1.1 Sikre lønnsomhet for å øke matproduksjonen basert på norske ressurser i hele landet

- Effektivt tollvern
- Utnytte mulighetene for prisøkning i markedet (melk, potet, økologiske produkter og grøntprodukter med markedsmuligheter)
- Styrking av husdyrtilskudd
- Helkjedetenking i korn-kraftfôrpolitikken
- Videreføre kornpris og prisnedskrivningstilskuddet, og styrk kornøkonomien gjennom kvalitetsbetaling og tiltak for bedre agronomi.
- Samordne arealtilskuddene på korn og grovfôr samt utflating av arealtilskuddet på grovfôr over 250 dekar.
- Videreutvikle kvoteordningen for melk, økt kvotetaket til 500 og 900 liter på hhv. enkeltbruk og samdrift.
- Etabler tilskudd til nydyrking og videreføre grøftetilskuddet
- Bedre økonomien i svineproduksjon gjennom bedre styring med produksjonen og styrking av strukturvirkemidlene.

1.2 Sikre god økonomi i distriktslandbruket for å nå mål om økt matproduksjon

- Opprettholde kanaliseringspolitikken
- Beholde markedsreguleringen
- Opprettholde distriktsvirkemidlene
- Styrke økonomien i grovfôrproduksjonene gjennom økt kvalitetstilskudd for storfekjøtt og økt beitetilskudd.
- Styrke fraktordningene
- Videreføre konsesjonsregelverket, men legg målepunktet i smågrisproduksjon på smågris i stedet for på avlspurker
- Innovasjon Norge må ta større risiko i distriktene og bedre kapitaltilgangen i disse områdene.

1.3 Styrking av investeringsvirkemidlene;

- Styrke investeringsvirkemidlene
- Investeringsfond med skattefordel

2.Pris

For å stimulere til økt produksjon, er det svært viktig å gi rom for økte prisuttak på de produkter og vareslag det er muligheter for dette i markedet. Vi kommer tilbake til hvilke produkter vi mener det er rom for å øke målprisene på, innenfor gjeldende rammer, i den videre omtalen.

3.Budsjettoverføringer

Budsjettoverføringene er å betrakte som en samfunnsinvestering for å sikre den norske befolkning langsiktig sikker forsyning av trygg mat. Økte budsjettoverføringer er helt nødvendig, både for å sikre en kronemessig lik utvikling som andre grupper, og å tette inntektsgapet til andre grupper.

De grovfôrbaserte produksjonene, som melk, storfekjøtt, ammeku og sau, er viktigst i distriktene og må løftes særskilt. Det er avgjørende å beholde distriktsprofil i virkemiddelbruken.

Nord-Trøndelag Bondelag vurderer det som viktigst å øke husdyrtilskudd, pristilskudd og investeringstilskudd. Ordningen med kvalitetstilskudd på storfekjøtt må styrkes. Samtidig er det viktig å opprettholde gode velferdsordninger over jordbruksavtalen.

Nord-Trøndelag Bondelag har i en årrekke krevd at arealtilskuddene for grovfôr må økes, for å sikre lønnsomheten i grovfôrproduksjonene og å sikre tilgangen på egne areal. Ubalansen i tilskuddsnivå mellom korn og grovfôr, og mangelen på struktur i korntilskuddet, favoriserer kornproduksjon i konkurransen om arealene. En samordning av arealtilskuddene på korn og gras er derfor nødvendig.

Nord-Trøndelag Bondelag går for en utflating av arealtilskuddet på grovfôr, ved å fjerne tilskuddsreduksjonen på grovfôrareal over 250 dekar. En slik endring må dekkes inn med økte rammer over statsbudsjettet.

4. Forenkling

Nord-Trøndelag Bondelag mener at en i en diskusjon om forenkling bør fokusere på å prioritere ordninger som retter seg mot matproduksjon og landbruksdrift. Eksempelvis mener vi det er riktig å prioritere ordninger rettet mot landbruksproduksjon innenfor SMIL-ordningen, og redusere muligheten til å nytte disse jordbruksavtalemidlene til mer generelle formål.

Nord-Trøndelag Bondelag mener videre at det ligger til rette for å legge Debio inn som en del av KSL Matmerk.

5. Korn- og kraftfôr

For å kunne øke innenlands produksjon av mat i tråd med målsettingene i landbruksmeldinga, mener Nord-Trøndelag Bondelag det er viktig å øke kornproduksjonen.

Nord-Trøndelag Bondelag mener det er behov for å stimulere til økt fôrkornproduksjon og bedre kvaliteten på fôrkornet i Norge for å øke norskandel korn i kraftfôr, og øke selvforsyningsgraden basert på norske ressurser. Vi mener imidlertid det ikke er rom for å øke kornprisen av hensyn til kostnadsøkningen dette vil innebære i husdyrproduksjonene, som er avtakere av kraftfôret. **Det er helt nødvendig å legge et helkjedeperspektiv til grunn for korn- og kraftfôrpolitikken. En bedre kornøkonomi må komme som et resultat av kvalitetsbetaling og tiltak for bedre agronomi.**

Målprisøkninger må vurderes ut fra muligheten til å ta ut prisen i ”markedet” på sammen måte for korn som andre produkter med målpris.

Vi må imidlertid se på virkemiddelbruken og utrede innføring av et grunntilskudd pr kilo produsert korn og innføre kvalitetsbetaling. Nord-Trøndelag Bondelag mener dette vil være meget målrettet virkemiddelbruk.

En forsterket kvalitetsbetaling vil komme den dyktige kornprodusenten direkte til gode, og vil stimulere til økt produksjon og bedre kvalitet i kornproduksjonen. Dette vil etter vår vurdering være en vinn-vinn løsning for både kornprodusent, kraftfôrindustri og husdyrprodusenter.

For å stimulere til økt matkornproduksjon bør det vurderes om det er formålstjenlig å øke prisforskjellen mellom matkorn og forkorn, dersom dette er markedsmessig mulig.

Fraktilskudd bør styrkes for å sikre økt produksjon generelt og i distriktene spesielt.

6. Næringsutvikling og kapitaltilgang

Økt matproduksjon krever utnyttelse av arealressursene i norsk landbruk. Grovforproduksjonene står helt sentrale i å utnytte grovfôrressursene både på innmark og i utmark. Grovfôrproduksjonene er ryggraden i distriktsjordbruket. **Styrking av investeringsvirkemidlene vil særlig bidra til nødvendig fornying av driftsapparatet, og sikre framtidig volumproduksjon i disse produksjonene. Særlig trenger melk- og storfekjøttproduksjon en målrettet styrking av investeringsstøtten.**

Det legges også vekt på en styrking av investeringsvirkemidlene i grøntsektoren. I et voksende marked med stadig skjerpede krav til produsent, er det et stort behov for nybygg og oppgradering av lager og kjølerom for å ivareta kvaliteten på produktene.

En økning i de økonomiske rammene for investeringsvirkemidlene vil lette nyinvesteringer i arbeidskrevende og kapitalintensive produksjoner. Investeringsstøtten bør gis opp til 35% av kostnadsoverslaget. Dette vil ha en utløsende effekt, og bedre lønnsomheten i framtidige utbyggingsprosjekter. Tilskuddstaket må økes i takt med kostnadsutviklingen.

Det må også innføres en ordning for fondsavsetning med skattefordel i jordbruket etter samme lest som skogfondsordningen. Dette vil gi den enkelte gårdbruker mulighet til å bygge opp kapital i et eget investeringsfond.

7. Miljøvirkemidler (RMP, SMIL, grøfting)

Beitetilskudd

De nasjonale beitetilskuddene er meget viktig for å stimulere til bruk av beitearealer, samt ivareta kulturlandskap og biologisk mangfold. Rammene for å prioritere beitetilskudd innenfor RMP må også styrkes.

SMIL-ordningen

Produksjonsretta ordninger må prioriteres.

Grøftetilskudd

Nord-Trøndelag Bondelag mener tilskuddsordningen for grøfting av jordbruksareal må opprettholdes. Det må stimuleres til økt grøfting både for å redusere klimagassutslipp fra jord, og å bidra til dyrkajord i god hevd med økt avlingspotensiale.

Nydyrking

Som ledd i å øke matproduksjonen bør det etableres et tilskudd for nydyrking.

Tilskudd til beiteareal for kortnebbgås

Skadene forårsaket av trekkende kortnebbgås var betydelige også i 2013, selv om sein vår gjorde konflikten på grasarealer noe mindre dette året. Bestanden har mer enn fordoblet seg siden 1996, og teller nå godt over 80 000 individer. Bestanden vokser, tross rekordhøy beskatning i den ordinære jakta i Norge og Danmark de siste åra. Tilskuddsordningen for tilrettelegging av beiteareal for trekkende gås fungerer godt for de brukerne som faktisk nyter godt av den. Det er imidlertid for lite midler i ordningen.

Rammen for RMP i Nord-Trøndelag ble økt i fjorårets forhandlinger. Det er nødvendig med en økning av avsetningen av midler til ordningen både i Nord-Trøndelag og Nordland. Bare i Nord-Trøndelag er behovet omkring 3 millioner kroner. Vi mener derfor det er stort behov for å øke

ramma for RMP i disse fylkene, for å kunne prioritere nødvendige midler til beiteareal til kortnebbgås.

8. Økologisk landbruk

Økologisk landbruk bør utvikles i takt med markedet for økologiske produkter, slik at produksjonen tilpasses etterspørselen. **Økt prisuttak i markedet er avgjørende for både å dekke merkostnader og å sikre lønnsomheten i økologisk produksjon. Nord-Trøndelag Bondelag mener det er avgjørende å sette fokus på produktive ordninger, som fremmer produksjon.**

Etter vår vurdering bør det ikke gis mer til arealstøtte. Virkemidlene må innrettes slik at de stimulerer til best mulig vekstskifte. Vi mener derfor det er ønskelig å omprioritere det spesielle arealtilskuddet til økologisk kornproduksjon til produkt- og kvalitetsbetaling, dvs tilskudd pr kg produsert korn. Vi mener også det bør settes minimumskrav til avling spesielt i økologisk kornproduksjon.

9. Velferdsordninger

Velferdsordningene er meget viktige for å sikre næringsutøverne mulighet for ferie og fritid, samt sikkerhet ved sykdom. Disse ordningene har stor betydning ift rekruttering til næringa.

Nord-Trøndelag Bondelag mener satsene bør økes i takt med kostnadsutviklingen for arbeidskraft, slik at tilskuddet gir mulighet for ferie og fritid.

Sykdomsavløsningsordningen prioriteres fremst av de ulike velferdsordningene. Dersom en setter velferdsordningene opp mot andre ordninger, mener Nord-Trøndelag Bondelag at inntektsgivende tilskudd må prioriteres først.

Nord-Trøndelag Bondelag vil også i år påpeke at utbetaling av avløsertilskuddet for ferie og fritid bør deles i to utbetalingsomganger for å sikre god nok likviditet hos næringsutøverne til å utnytte ordninga. Nord-Trøndelag Bondelag mener det er viktig å beholde dokumentasjonskravet for enkeltforetak.

Nord-Trøndelag Bondelag mener også at tilskudd til sykdomsavløsning ikke bør avkortes for inntekt utenfor bruket.

Nord-Trøndelag Bondelag mener fødselspengeordningen må gjennomgås for å sikre nystartede brukere nødvendige ytelser i en etableringsfase. Det vil si både etablering som selvstendig næringsdrivende og etablering av familie. Vi ser i dag at mange nye brukere har mangelfullt grunnlag for utbetaling av fødselspenger, og dette gjør situasjonen vanskelig for mange i en meget viktig fase av livet. **Nyetablerte selvstendig næringsdrivendes rettigheter til fødselspenger må styrkes. Tilsvarende gjelder sykepenger.**

10. Kjøtt og egg

Etter endringene i fjorårets jordbruksavtale, avtales det nå kun målpris for svinekjøtt. De andre kjøttslagene og egg inngår i volummodellen. Markedet tilsier at både lammekjøtt og storfekjøtt har potensial for prisøkninger. Det er betydelig underdekning av sau- og storfekjøtt, og utnyttning av muligheten for økt prisuttak for disse produksjonene er svært viktig. Beitetilskuddene må økes, og grovfôrlønnsomheten må som tidligere nevnt styrkes gjennom økning i arealtilskuddet for gras.

Nord-Trøndelag Bondelag mener det var meget viktig å styrke økonomien i storfekjøttproduksjonen og stimulere til økt framføring av kvalitetsslakt. Nord-Trøndelag Bondelag foreslår at tilskuddet som i dag er på kr 3,70 pr kg doubles. Dette stimulerer til effektiv oppføring av slakt.

Nord-Trøndelag Bondelag ser det vanskelig å øke målpris på gris gitt markedssituasjonen. Det er større behov, enn noen gang, for å gå inn med virkemidler for å tilpasse produksjonen til markedet, da forbruksveksten en tidligere har vært vant til nå har stagnert. Det er viktig at grisenæringa også selv tar fatt i markedsutfordringene. Balanse i markedet må prioriteres høyt.

Nord-Trøndelag Bondelag mener dyretilskuddet for de 35 første purkene i griseproduksjonen økes til kroner 1000 pr purke.

Når det gjelder sau, ser vi en dramatisk reduksjon i saueholdet i fylket vårt. Nedgangen skyldes særlig rovviltproblematikk, og Nord-Trøndelag Bondelag er svært bekymra for utviklinga. Det er fortsatt behov for å øke lønnsomheten i denne produksjonen, samtidig som det haster alvorlig med å redusere rovviltbelastninga beitenæringene opererer under i Nord-Trøndelag. Dagens situasjon er ikke bærekraftig med hensyn til beitebruken i utsatte områder. **Styrking av beitetilskuddene både i innmark og utmark er et målretta virkemiddel for å stimulere til aktivt beitebruk.**

Konsesjonsregelverket

Det er svært viktig å beholde konsesjonsregelverket i kraftfôrkrevende produksjoner.

Nord-Trøndelag Bondelag har i flere år argumentert for endring av konsesjonsregelverket for de kraftfôrkrevende produksjonene, for å sikre at intensjonene i regelverket følges. Dette er en forutsetning for at regelverket skal stå seg over tid, og bidra til å regulere strukturen i de kraftfôrkrevende produksjonene.

Nord-Trøndelag Bondelag mener derfor at målepunktet i konsesjonsregelen for smågrisproduksjon må legges på antall smågris. En ser i dag tilpasning til smågrisproduksjon med engangspurker, noe som på overordna nivå innebærer en særnorsk og kostbar måte å produsere gris på. Endring av målepunktet er også viktig i forhold til krav til spredeareal. Drift med engangspurker øker behovet for spredeareal betydelig ift ordinær smågrisproduksjon, og dette er det ikke tatt høyde for i spredearealregelverket.

Det er et økende press for fradeling og utbygging av kraftfôrkrevende produksjoner på fraskilt tomt/industritomt. Nord-Trøndelag Bondelag mener det må innføres et krav i konsesjonsregelverket om at driftsenheter i de kraftfôrkrevende produksjonene selv skal eie 20 prosent av spredearealet. Det må være et grunnleggende prinsipp at produksjon og areal henger sammen.

11. Grønnsaker, frukt og potet

Importvern og målpris

Sikring av effektivt importvern er helt nødvendig for å beholde og videreutvikle verdiskapinga i hele verdikjeden.

Målpriser grønnsaker, bær og potet

For å dekke både økte produksjonskostnader og styrke økonomien innen grøntsektoren, mener Nord-Trøndelag Bondelag **målprisene må økes på de produktene dette er mulig jf markedssituasjonen. Det foreslås at målprisen for poteter økes med 25 øre.**

Arealtilskudd, og en betydelig satsing på investeringsvirkemidler

På grunn av stadig økende importpress, mener Nord-Trøndelag Bondelag det er grunn til å styrke budsjettoverføringene til frukt-, bær- og grøntsektoren.

På grønnsaker foreslås følgende:

0-100 daa: 900 kr

Over 100 daa: 500 kr

På potet foreslås følgende:

Som korn

På bær må tilskuddsintervallet økes fra 0-40 daa til 0-60 daa. Fra 60-100 daa foreslår vi halv sats. Dette vil i større grad gjenspeile den strukturen vi i dag har også innenfor frukt- og bærproduksjonen.

Som nevnt i tidligere kapittel er det stort behov for fornying av lagerstruktur i grøntsektoren.

Investeringsvirkemidlene må styrkes betydelig, og grøntsektoren må prioriteres som andre produksjoner. Tilskudd til grøfting og hydrotekniske anlegg prioriteres også.

Det er viktig å styrke avrensordningen for potet for å unngå et stort avfalls-/miljøproblem, samt fare for økt smittepress.

Kompetanse, forskning og utvikling

Nord-Trøndelag Bondelag mener det er svært viktig å sikre Settepotetanlegget i Overhalla. Vi vil videre understreke viktigheten av å prioritere midler til ordningen statskontrollerte settepoteter. Sortsutvikling er viktig både i potet-, bær- og grøntproduksjonen.

12. Melk (ku og geit, kvoteordningen)

For å nå målsettingene om økt innenlandsk produksjon må arealressursene utnyttes.

Melkeproduksjonen er svært sentral i dette, og er en bærebjelke i norsk landbruk. Spesielt i distriktsjordbruket.

Økonomien i melkeproduksjonen er svært krevende for brukere som nylig har investert i nytt driftsapparat med større produksjonsvolum. Stordriftsfordelene synes overvurdert, og de betydelige kapitalkostnadene som påløper i kjølvannet av nyinvesteringer rammer økonomien for denne gruppen spesielt hardt.

Det er derfor kritisk nødvendig å styrke økonomien både på kort og lang sikt, både gjennom marked, investeringsvirkemidler og budsjettstøtte. Dette for å sikre nødvendig fornying av

driftsapparatet og å opprettholde melkevolumet til foredlingsindustrien i åra framover. Skal vi få nok melk framover, er det tvingende nødvendig at produsenter som investerer i større grad må få beholde rasjonaliseringsgevinsten.

Målprisøkninger vil være meget viktig framover. Dette er nødvendig for å sikre nødvendig langsiktighet og optimisme i næringa.

Nord-Trøndelag Bondelag er kritisk til det etablerte distribusjonstilskuddet, som utbetales pr liter melk til Q-meieriene gjennom Pristjevningsordningen (PU). Nord-Trøndelag Bondelag mener dette tilskuddet må trekkes tilbake. Dette vil gi rom for viktig økning av melkeprisen til produsent.

Nord-Trøndelag Bondelag mener også **husdyrtilskuddet** må økes, slik at tilskuddstrinnet med høyeste sats utvides til 26 kyr. Det må også gis tilskudd for kyr over 50 stk, med satsen 800 kr som for annet storfe. Samtidig vil Nord-Trøndelag Bondelag øke **arealtilskuddet** for grovfôr, gjennom å ta bort tilskuddsreduksjonen over 250 dekar grovfôr. **Beitetilskuddene** må fortsatt økes, for å styrke arealbruk og grovfôrverdien.

Nord-Trøndelag Bondelag mener at rammevilkårene for melkeproduksjonen må bedres tilsvarende en nettovirkning på 50 øre.

Kvotordningen for melk er svært viktig, og må videreføres. Utviklingstrekk tyder på at det kan bli en utfordring å holde oppe produksjonen for å dekke innenlandsk etterspørsel framover. Det er svært viktig å sikre nok melk til å forsyne den norske befolkningen. Stortingsmelding nr 9 Velkommen til bords forutsetter også en økning av melkeproduksjonen. For å legge til rette for nødvendig produksjonsøkning, mener Nord-Trøndelag Bondelag det kan være faglig forsvarlig å bevege kvotetakene opp mot 500 000 liter for enkeltpersonforetak og 900 000 liter for samdrifter. En økning utover dette mener vi er faglig uriktig. Salg av kvote må fortsatt skje innenfor regioner/fylker.

13. Pelsdyrnæringa

Pelsdyrnæringa er en viktig verdiskaper. Næringa har stor betydning som distriktsnæring, og opererer i et internasjonalt marked. Samtidig bidrar pelsdyrnæringa til fornuftig ressursbruk ved å utnytte restprodukter for eksempel fra næringsmiddelindustrien i forproduksjon. Pelsdyrnæringa er dermed viktig i miljøsammenheng.

Nord Trøndelag Bondelag vil presisere nødvendigheten av fraktstøtten til pelsdyrnæringa. Vi vil på det sterkeste henstille om at fraktstøtten opprettholdes slik at næringa består også i årene fremover.

14. Skatt, avgift, avskrivninger, fond

Nord-Trøndelag Bondelag er svært kritisk til at den nye Regjeringen har gjennomført to endringer i skatte- og avgiftspolitikken som vil påføre landbruket betydelig kostnadsøkning

framover. Dette gjelder arveavgiften og dieselavgiften. Nord-Trøndelag Bondelag mener næringa må få beholde muligheten til å skrive opp inngangsverdier ved eiendomsoverdragelser. Endringen i arveavgiften fjerner denne muligheten. Vi krever i alle fall at disse negative avgiftsendringene må kompenseres!

Investeringsfond med skattefordel

Innføre investeringsfond med skattefordel i jordbruket, etter mal av skogfundsordningen. Dette er tidligere omtalt i innspillet.

Avskrivningssatser

Øke avskrivningssatsene i landbruket.

Kjøttkontrollavgiften

Dette er en statlig oppgave, og må betales over statsbudsjettet. Nord-Trøndelag Bondelag ber derfor om at kjøttkontrollavgiften fjernes.

15. Annet

a. Inn på tunet

Nord-Trøndelag Bondelag mener en bør stimulere til en forsterka satsing på Inn på tunet.

b. Kompetanse, forskning og utvikling

Det er svært viktig å sikre kompetansetiltak, forsknings- og utviklingstiltak for å utvikle god agronomi og ressursmessig god landbruksproduksjon i Norge framover. Blant annet gjør klimaendringene og internasjonal ressursknapphet dette svært viktig.

Etter vår oppfatning vil midler til kompetanse, rådgivning, forskning og utvikling være svært viktig for lønnsomheten i landbruket fremover. For å sikre konkurransekraft i framtida må vi produsere enda bedre produkter på en enda smartere måte. Det må utvikles bedre sorter, som er optimale under våre forhold med tanke på avling og kvalitet. I et høykostnadsland som Norge må næringa være i front i forhold til å ta i bruk eksisterende kompetanse og utvikle ny kompetanse.

Hvor sulten en som produsent er med hensyn på å tilegne seg ny kunnskap og hvordan dette implementeres i egen bedrift, vil være avgjørende for hvordan en lykkes. Norsk landbruk og matproduksjon er dermed avhengig av en landbrukspolitikk som vektlegger midler til kompetanseutvikling, både i form av et solid rådgivningsapparat og forskning og utvikling.

Det er derfor en meget viktig strategi for norsk landbruk å sikre gode forsknings- og kompetanseinstitusjoner på landbruk i Norge.

Vedtak

Styret i Nord-Trøndelag Bondelag godkjente regnskapet og legger det fram for årsmøtet.

Saksutredning

Regnskapet for Nord-Trøndelag Bondelag viser et overskudd på 33.436,44 kroner. I utgangspunktet var budsjettet for 2014 satt til 0. I etterkant kom det en ekstra overføring fra Norges Bondelag som medførte en økning i rammen på nesten 200.000,- kr. Rammen til aktive lokallagsmidler ble økt med vel 86.000,- kr og ramme 100.000,- kr ble lagt til generelt og vedtatt brukt til styrets arbeid. Det vil si at vi uten ekstrabevilgningen hadde fått et underskudd på vel 66.000,- kroner. I tillegg er det gjennomført et billig årsmøte og ei billig ledersamling, at vi ikke har avholdt regionmøter og det er brukt lite penger på opplæring. I motsattretning trekker at styret deltok i nesten alle de lokale årsmøtene.

Regnskapet kan oppsummeres slik:

- Styret har brukt vel kr 367.000,-, dette er kr 230.00,- mer enn budsjettet. Til dette kan det tilføyes at etter vi startet med elektronisk avregning har hele styrets aktivitet gått inn på denne kontoen. Kostnadene knyttet til dette er i alt vesentlig møtegodtgjørelse. Ikke alle leverte reiseregninger tidsnok til at de kom med på fjorårets regnskap, de kommer på årets regnskap, og utgjør 14.000,-.
- Kostnadene knyttet til årsmøtet ble vel kr 118.000,-. Det er 30.000,- mer enn budsjettet.
- Valgkomiteen har brukt nesten 20.000,- mer enn budsjettet.
- Renteinntektene er kr 24.000,- lavere enn budsjettet.
- Det ble ikke gjennomført regionmøter i fjor. Kostnader til dette i regnskapet er knyttet til regionmøtene i 2013. Dette utgjør nesten kr 14.000,-.
- Kostnadene knyttet til ledersamlinga er vel kr 124.000,-, vel kr 20.000,- lavere enn budsjettet. Styrets kostnader knyttet til dette er lagt under avdelingen: styret.
- På opplæring tillitsvalgte er det brukt kr 81.574,- mindre enn budsjettet.
- Fylkesleder har bruk kr 18.870,- mindre enn budsjettet.
- Aktiviteter mot lokallagene er kr 20.000,- lavere budsjettet. Aktiviteten ut mot lokallagene fra styrets side har vært stor, bla. med deltagelse i nesten alle de lokale årsmøtene. Kostnadene med dette er imidlertid ført under avdelingen styret.

Vedlegg: Regnskap Nord-Trøndelag Bondelag 2013 avdelingsvis

4/15   14/00577-5   **Budsjett 2015 Nord-Trøndelag Bondelag**

Vedtak

Styret vedtok budsjettet og legger det fram for årsmøtet. Styret har en kommentar til budsjettet: Styret ønsker ikke at styrets og særlig leders aktivitet skal reduseres. Kostnadene til daggodtgjørelser kan derfor ikke reduseres vesentlig, og man må derfor se på om andre kostnadskutt er mulig, f.eks til regionmøtene.

Saksutredning

Det er utarbeidet et nøkternt budsjett som balanserer. Dette forutsetter imidlertid en betydelig reduksjon i aktivitetsnivået. Det er ikke mulig å opprettholde dagens aktivitetsnivå og fortsatt få et budsjett i balanse. Styret bør ha en diskusjon om hvordan dette kan oppnås.

Det er lagt inn en betydelig reduksjon i kostnaden knyttet til dag-godtgjøring og reiser, både for leder og styret.

Det er videre lagt inn en-dagers årsmøte, to dagers ledermøte i Trondheim.

Det er lagt inn midler til regionmøtene ut fra kostnadsnivået i 2013.

Det er satt av penger til rovdyrutvalget men ikke lagt inn midler til grøntutvalg og Inn på tunet utvalg. Det er verken ført kostnader eller inntekter knyttet til årsmeldinga. Denne lages av våre egne og distribueres på nett.

Det er budsjettert med rente tilsvarende 2014.

Støtte til NTBU og NTBK er videreført med kr 5 000,- til hver.

Aktivitetsmidlene til lokallag er ført i null.

Vedlegg: Tabell som viser regnskap og budsjett 2014 , samt forslag til regnskap for 2015.

5/15   14/01033-3   Program og innhold årsmøte 2015

Vedtak

Styret vedtok forslag til program for årsmøte 2015. Endringer i programmet er ført inn i saksframlegget. Administrasjonen jobber videre med saken.

Saksutredning

I denne saken må styret gå gjennom programmet, beslutte rammen for programmet og fordele arbeidsoppgaver.

Årsmøte i Nord-Trøndelag Bondelag 2015 arrangeres den 12. mars på Stiklestad nasjonale kultursenter. Forhåndsvarsel er sendt lokallagene.

Ida Stuberg er ordfører, hun er varslet.

Fra Norges Bondelag sitt styre kommer Kristin Ianssen.

Etter gode tilbakemelding på årsmøte i 2014, legger vi opp etter noenlunde samme lest.

Vi har tradisjon for å invitere en ekstern innleder. I 2013 hadde vi Kato Nykvist og i 2014 Guri Størvold. Vi foreslår en vri i år med en samtale med flere, og jobber med en ”sofadiskusjon”/samtal mellom Ola Mæle, Reidar Almås, en politiker og Kristin Ianssen der temaet er utnyttelse av ressursene og hvem skal eie jorda er aktuelle tema.

PROGRAM ÅRSMØTE 2015

0930-1000   *Ankomst og kaffe*

1000-1020   Velkommen til Årsmøte
Sak 1: Godkjenning av innkalling og sakliste
Sak 2: Valg av 2 representanter til, sammen med møteleder, å underskrive protokollen.

1020- 1040   Sak 3: Leders tale v/ fylkesleder Asbjørn Helland
1040-1100   Sak 4: Innlegg fra styret i NB
v/ Kristin Ianssen

1100-1200   Sak 5: Spørsmål og debatt

1200-1245   *Lunsj*

1245-1330   Sak 6: Sofadiskusjon

13:30-1400	Sak 7: Debatt fortsetter
1400-1425	Sak 8: Årsmelding 2014. Styrets forslag til vedtak: Årsmeldinga for 2014 godkjennes. (Vis film) Sak 9: Regnskap 2014. Styrets forslag til vedtak: Regnskapet for 2014 godkjennes v/ Marit Sak: 10: Strategi- og Arbeidsplan 2015. Styrets forslag til vedtak: Arbeidsplan for 2015 godkjennes. v/ Borgny Sak: 11: Budsjett for 2015. Styrets forslag til vedtak: Budsjett for 2015 godkjennes. v/ Sigmund
14.25-14.30	Verving v/ Trond
1430-1445	<i>Kaffepause</i>
1445-1545	Sak 12: Valg. a) Leder for 2015 b) 2 styremedlemmer for 2 år c) Nestleder for 2015 d) 3 varamedlemmer til styret i nummerorden for 1 år e) 4 utsendinger til årsmøte i Norges Bondelag for 2 år og 9 varautsendinger i nummerorden for 1 år. f) 2 representanter til valgmennd for Nord-Trøndelag Bondelag for 3 år, leder og nestleder for 2015. g) Møteleder for NTBI's årsmøte 2016. h) Fastsette godtgjørelse til fylkesstyret. Utdeling av pris til beste lokallag. Hilsninger til årsmøtet.
1545- 1615	Sak 13: Aksjoner. Lukket årsmøte. v/Marit
1615	<i>Avslutning</i>

Vedtak

Styret godkjente forslag til årsmelding.

Saksutredning

Styret vedtok å lage en videoversjon og en kort tekstutgave av årsmelding 2014.

Ove Magne jobber nå med videoversjonen.

Her er utkast til skriftlig versjon:

**NORD-TRØNDELAG
BONDELAG**

ÅRSMELDING 2014

Styret i Nord-Trøndelag Bondelag har i 2014 bestått av:

Leder:	Asbjørn Helland, Egge og Kvam
Nestleder:	Borgny Kjølstad Grande, Grong
Styremedlemmer:	Trond Hodne, Hegra Johan Kristian Daling, Beitstad Kristin Kjølen, Ekne Marna Ramsøy, Ogdal/ Line Klausen, Namdalseid, NTBK Erik Melting, Mosvik, NTBU
Varamedlemmer:	1. Sigmund Johansen, Nærøy 2. Siri-Gunn Vinne, Verdal 3. Hege Ericson, Verran

(Marna Ramsøy ble valgt som leder i Norges Bygdekvinnelag og nestleder i Nord-Trøndelag Bygdekvinnelag, Line Klausen rykket opp som leder)

Styret har hatt 11 styremøter, der et styremøte ble arrangert hjemme hos fylkeslederen inkludert gårdsbesøk. Det er til sammen behandlet 52 protokollførte saker. De viktigste sakene har vært:

- Høring: Forskrift om tiltak for å stanse eller avverge skade fra vilt
- Uttalelse til jordbruksforhandlingene 2014
- Høring: Retningslinjer for regionalt miljøprogram 2014
- Kompetansekrav i landbruket
- Aksjoner og aksjonsberedskap
- Priskontroll på landbrukseiendommer
- Høring: Produksjonstilskudd og avløsertilskudd
- Høring: Ny forskrift om håndtering av utgangsstoffer for eksplosiver

- Høring: Forskrift om regulering av svine- og fjørfeproduksjon
- Høring: Regional vannforvaltningsplan for Trøndelag vannregion 2016-2021
- Høring: Regionalt næringsprogram
- Innspill til arbeidsgruppe om klimapolitikk

Styret har deltatt på lokallagsårsmøter og temamøter i lokallagene. Styret har hatt med Trygve Kvernland (NTE), Øyvind Skogsvold (VRI-Trøndelag), Margrete Haugum (Trøndelag FoU), Lars Fredrik Styve, Norske Felleskjøp, på styremøter i løpet av året.

Nord-Trøndelag Bondelag hadde pr. 31.12.14 et medlemstall på 5090, som er en økning på 18 medlemmer. Fylkeslaget besto av 39 lokallag pr 31.12.14. Inderøy og Mosvik ble til Inderøy Bondelag i løpet av 2014.

Organisasjonsarbeid

Årsmøtet i Nord-Trøndelag Bondelag

Årsmøtet i Nord-Trøndelag Bondelag ble holdt på Stiklestad nasjonale kultursenter 6. mars 2014. Det møtte 73 utsendinger. Møteleder var Oddbjørn Nordset. Fra Norges Bondelag deltok Trine Hasvang Vaag.

Ekstern foredragsholder var Guri Størvold fra Zynk Verdal Landbrukslag fikk tildelt prisen "Årets lokallag".

Årsmøtet i Norges Bondelag

Årsmøtet i Norges Bondelag ble holdt 4.-6. juni på Lillehammer. Landbruks- og matminister Sylvi Listhaug gjestet årsmøte.

Utsendinger fra Nord-Trøndelag var Lars Fløan, Øyvind Skarstad, Asbjørn Helland, Bjarne Fånes, Hege Ericson, Sigmund Johansen, Borgny Grande, Trond Hodne, Johan Kristian Daling, Kristin Kjølén og Siri Gunn Vinne.

Nils T. Bjørke gikk av som leder. Ny leder ble Lars Petter Bartnes fra Nord-Trøndelag.

Asbjørn Helland, Borgny Kjølstad Grande og Kristin Kjølén holdt innlegg fra Nord-Trøndelag Bondelag.

Ledersamling

Ledersamlinga i 2014 ble lagt til Inderøy og Jægtvolden fjordhotell 13.-14. november. Brita Skallerud i Norges Bondelag gjestet ledermøte. Erlend Stabel Daling holdt innlegg om eiendomspolitikk og ledermøte kom med en uttalelse "Norge trenger den selvstendige bonden", der Nord-Trøndelag Bondelag krevde at konsesjonsloven beholdes og at produksjonsforskriften ikke endres.

Det ble ikke arrangert regionmøter i 2014. Leder møte inneholdt de temaene som hadde vært aktuelle til regionmøter. Det var også kort tid mellom ledermøte i november og planlagte regionmøter i desember.

Bondevenn

Hvert år har Bondelaget en aksjon i rundt påsketider. Årets aksjon var en videreføring av Bondevenn-aksjon fra 2013. Nettsiden bondevenn.no ble pusset opp med intervju av bønder rundt om i landet. Fokuset var på både de som produserer og tilbereder maten. I Nord-

Trøndelag utnevnte lokallagene bondevenner blant kokker og spisesteder, og fikk medieomtale på dette.

Kommunikasjon

Nord-Trøndelag Bondelag har vært svært synlig i media, blant annet var det stor medieinteresse rundt det første jordbruksoppgjøret med en Høyre/Frp-regjering. Vi benytter egen hjemmeside aktivt for å kommunisere med både medlemmer, media og folk utenfor Bondelaget. Vi har egen Facebook-side der vi legger ut link til aktuelle nyheter og bilder fra aktiviteter i Bondelaget. Gjennom året har vi også hatt flere kronikker og innlegg på trykk.

Åpen Gård

I Nord-Trøndelag ble det arrangert 10 Åpen Gård-arrangement i 2014, dette er et rekord høyt antall. Disse lokallagene inviterte til Åpen Gård: Ekne, Ytterøy, Namsskogan og Røyrvik, Inderøy, Fosnes, Verdal, Ogndal, Meråker, Nærøy og Nasset. Mange besøkte gårdene og i Verdal satte de rekord med over 800 (?) besøkende.

Verveutvalget

Verveutvalget har bestått av leder Trond Hodne, Hegra, Anne Grete Rostad, Verdal og Vidar Meldal, Egge og Kvam. Verveutvalget har hatt et telefonmøte i løpet av året. Utvalget har gjennomført vervekvelder i lokallagene og ringt rundt til ubetalte bruksmedlemskap.

Trøndersk kornutvalg

Trøndersk Kornutvalg arrangerte kornmøter 2. desember på Mære Landbruksskole, 3. desember på Skogn Folkehøgskole og 4. desember på Skjetlein Grønt Kompetansesenter. Kornmøtene hadde godt oppmøte med til sammen 120 interesserte kornbønder til stede. Tema var: Resultatet av årets verdiprøving av kornsorter, norgesmesterskap og trøndersk mesterskap i havredyrking, og kornøkonomi.

Grøntutvalget

Grøntutvalget har i 2014 bestått av Arnhild Lie Aarøe, Levanger og John Ferstad fra Inderøy. Trond Hodne har deltatt som styrets representant. Grøntutvalget i Nord-Trøndelag Bondelag har hatt et møte i 2014, og behandlet da innspill til jordbruksforhandlingene.

Rovdyrpolitikk

2014 inneholdt også mye rovdyrpolitikk. Nord-Trøndelag Bondelag sammen med 5 andre organisasjoner i Nord-Trøndelag, fremmet et felles krav om en ny rovviltpolitikk. Blant kravene er redusert bestandsmål og økt uttak av rovvilt. Nord-Trøndelag Bondelag inviterte sauebøndene til et møte på Snåsa, med leder i Norges Bondelag, Lars Petter Bartnes til stede. Etter innspill på det møtet, ble det foreslått å etablere et rovdyrutvalg. Nord-Trøndelag Bondelag sendte også klage på vedtak om kvote for kvotejakt på gaupe.

Ungebønderkurs

Første uka i februar inviterte samvirkeorganisasjonene og Nord-Trøndelag Bondelag til kurs for nye og unge bønder på Holmen Gård i Vuku. 26 bønder for framtida var samlet til kurs og to dager fylt med informasjon som var nyttig for den som nettopp har tatt over eller planlegger å drive en gård. Tidligere har bondelagene i Trøndelag arrangert "Unge bønder"-kurs, mens samvirkeorganisasjonene (TINE, Nortura og Felleskjøpet) har holdt kurset "Ung samvirkebonde". Nå var dette slått sammen. Kurset inneholdt informasjon om samvirke, landbrukspolitikk og gårdsbesøk.

Agrisjå

Agrisjå ble arrangert på Stjørdal i august og Nord-Trøndelag Bondelag stilte med stand med fokus på verving. Mange var innom og det ble solgt Bonde-t-skjorter for 30 000 kr i løpet av de tre dagene.

Kompetanseløft Trøndersk landbruk

Det jobbes bredt på alle fronter, både utdanning, rådgiving og utdanning. Det mest synlige er tilskuddsmidlene som kommer næringsaktørene kjapt og direkte til gode. I 2014 ble det bevilga 41 saker gjennom erfaringslæringstilskuddet. Det er bevilget i overkant av 230.000 kr, så potten økes for 2015. Ellers jobbes det mot mer samhandling mellom rådgiverapparatet gjennom kompetansekafeene og eget rådgiverteam som ser på fremtidens rådgivningsbehov for bonden og bedre tilgang på kurs og etterutdanning for bønder.

Dyrehelse og mattrygghet

2014 ble et år med stort fokus på dyrehelse og antibiotika. Antibiotikaresistens er et økende problem både i Norge og globalt og medfører store samfunnsmessige utgifter og økte lidelser. I første halvdel av 2014, hørte vi mye om LA-MRSA, som er gule stafylokokker. Disse kan utgjøre en stor fare for svekkede pasienter på sykehusene. I Danmark er dette et stort problem. I Norge ble alle svinebesetninger med over 10 purker testet i 2014. Resultatet var en positiv prøve, der besetningen ble slaktet ut.

Etter sommeren var det stor mediadekning rundt norsk kyllingproduksjon. Med nye tester ble det avdekket flere typer antibiotikaresistente bakterier. Nord-Trøndelag Bondelag arrangerte, sammen med Sør-Trøndelag Bondelag, både et seminar, kalt Tenketank, for politikere og et møte for kyllingprodusentene. Begge arrangementene hadde antibiotikaresistens som tema. Nord-Trøndelag Bondelag skrev også kronikker rundt temaet.

Jordbruksforhandlingene

Etter åtte år med forhandlinger med de rødgrønne, skulle vi i 2014 forhandle med Solberg regjeringen, som hadde foreslått store kutt og kursendringer i landbrukspolitikken. Partene sto langt fra hverandre under forhandlingene. Kravet var totalt 1500 millioner kroner som ville gi grunnlag for økte inntektsmuligheter på ca 35000 per årsverk.

Regjeringen la fram et tilbud med ei inntektsramme på 150 millioner, det innebar ca 7000 kr svakere inntektsvekst per årsverk enn forventet for lønsmottakerne. Tilbudet hadde en klar profil – det prioriterte store produsenter. Strukturen i norsk landbruk skulle få en endring.

Etter få dagers forhandlinger, ble det brudd. I Nord-Trøndelag førte dette til aksjoner rundt omkring i fylket, og engasjementet og mediadekningen var stor. Den 20.mai dro ca 50 nord-trøndere til Oslo og deltok på en stor demonstrasjon. Rundt 6000 bønder og sympatisører marsjerte i gatene fram til Stortinget, der det ble holdt appeller.

Bruddet i 2014 ble historisk fordi Stortinget valgte å gjøre endringer i regjeringens tilbud gjennom forliksavtale mellom regjeringen, KrF og Venstre. Forliket innebar en påplussing på 250 millioner kroner sammenlignet med regjeringens tilbud.

Vedtak

Styret diskuterte resultatet av medlemsundersøkelsen.

Saksutredning

Resultatet fra Medlemsundersøkelsen 2014 er nå klart. Statistikken for Nord-Trøndelag ligger vedlagt saksframlegget. Trekker her fram noen hovedtrekk.

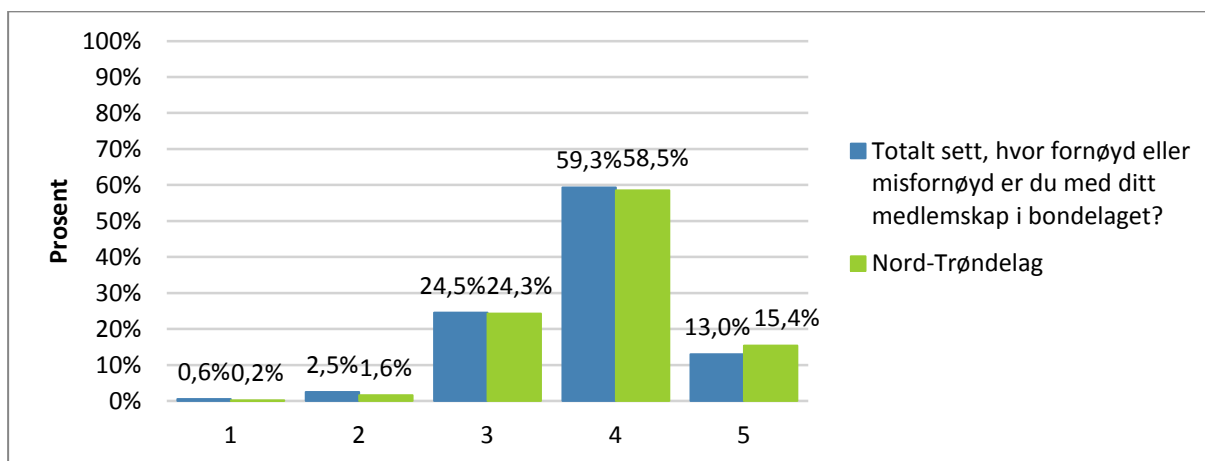
Jevnt over er nord-trønderske medlemmer mer opptatt av politikk og Bondelaget sin rolle som fagorganisasjon, enn snittet for Norges Bondelag.

Nord-trønderne er også mindre opptatt av medlemsfordeler enn snittet. Det er lagt stor vekt på medlemsfordelene i spørreundersøkelsen.

Medlemmene synes å være godt fornøyd med kommunikasjonsarbeidet i Norges Bondelag. Spørsmålene om media viser, at 70 % av medlemmene besøker Nord-Trøndelag Bondelag sin hjemmesiden sjeldnere enn en gang i måneden.

Kun 19 % følger Norges Bondelag på facebook, twitter eller instagram.

Litt om fylkeskontoret: 67 % har svart at de ikke har vært i kontakt med oss, men av de som har vært i kontakt med oss sier 18 % at de fikk veldig god hjelp. 3,2 % fikk litt hjelp, men problemet er ikke løst. 1,8 % fikk ikke hjelp, eller fikk svært lite hjelp. 0,3 % har sak gående og 9,6 % vet ikke om de har vært i kontakt med oss. Dette er bedre enn landssnittet.

1 er svært lite tilfreds, 2 lite tilfreds, 3 nøytral, 4 tilfreds, 5 svært tilfreds

Av de som svarte var 80 % menn (ved utgangen av 2013 var 28,6 % av medlemmene kvinner). Hovedtyngden har vært medlem i over 10 år og er gårdbruker/bruksmedlem.